

KAHEKÜMNE TEINE PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2025

Jh 4:46-53 (Js 33:20–22 või Jr 3:14–15; Rm 1:16–17 või Ef 6:10–18)

46 Nii tuli Jeesus taas Galilea Kaanasse, kus Ta oli muutnud vee veiniks. Ja seal oli üks kuninga ametimees, kelle poeg oli Kapernaumas haige.

47 Kui ta kuulis, et Jeesus on tulnud Juudamaalt Galileasse, läks ta Tema juurde ja palus, et Jeesus tuleks alla ja teeks terveks tema poja, sest see oli suremas.

48 Siis Jeesus ütles talle: «Te usute mind ainult siis, kui näete tunnustähti ja imetegusid.»

49 Ametimees ütles Talle: «Issand, tule alla, enne kui mu laps sureb!»

50 Jeesus ütles talle: «Mine, sinu poeg elab!» Ja inimene uskus sõna, mis Jeesus talle ütles, ning läks.

51 Aga juba koduteel tulid ta sulased talle vastu teatega, et ta laps elab.

52 Siis ta päris neilt tundi, mil pojalt hakkas kergem. Nad ütlesid talle: «Eile päeval kella ühe ajal lahkus temast palavik.»

53 Nüüd märkas isa, et see oli juhtunud täpselt sel ajal, mil Jeesus oli talle öelnud: «Sinu poeg elab!» Ja tema uskus, samuti kogu ta pere.

[54 Selle teise tunnustähe tegi Jeesus pärast Juudamaalt Galileasse tulekut.]

Ta tuli nüüd taas Galilea Kaanasse, kus Ta oli vee veiniks teinud. Ja oli keegi kuningamees, kelle poeg oli haigena Kapernaumas. See, olles kuulnud, et Jeesus on tulnud Juudast Galileasse, läks välja Tema juurde ja anus, et Ta tuleks alla ja tervendaks tema poja – ta oli ju suremas. Jeesus ütles nüüd talle: «Kui te ei näeks tunnustähti ja imesid, ei usuks te mitte!» Kuningamees ütleb Talle: «Issand, tule alla, enne kui mu lapseke sureb!» Jeesus ütleb talle: «Mine, su poeg elab!» Inimene uskus sõna, mille Jeesus talle ütles, ja läks. Kui ta nüüd oli aga alla minemas, tulid tema orjad talle vastu, üteldes, et tema laps elab. Ta päris nüüd nende käest tundi, mil pojalt oli kergem hakanud. Nad ütlesid nüüd talle, et eile seitsmendal tunnil lahkus temast palavik. Isa mõistis nüüd, et see oli samal tunnil, mil Jeesus oli talle ütelnud: «Su poeg elab!». Ja ta uskus, ja terve tema koda. Selle teise tunnustähe tegi Jeesus aga taas, olles tulnud Juudast Galileasse.

Sissejuhatus

Kiriku pärimuse järgi on neljanda evangeeliumi autoriks apostel Johannes, keda evangeeliumis endas nimetatakse «jüngriks, keda Jeesus armastas». Johannes pärines Galileast Betsaidast, ta oli Sebedeuse ja Saloome poeg ning apostel Jaakobus Vanema vend. Pärimuse järgi elas ta ainsana Jeesuse kaheteistkümnest apostlist kõrge vanaduseni ning suri loomulikku surma.

Evangeeliumi lõpul sõnastab autor ühemõtteliselt oma kirjatöö eesmärgi: «Jeesus tegi jüngrite ees veel palju muid tunnustähti, mida ei ole sellesse raamatusse kirja pandud,

aga need on kirja pandud, et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu Tema nimes.» (Jh 20:30j) Kirikuisad järeldavad sellest, et Johannese evangeelium on kirjutatud aasta 100 paiku¹, tükk aega pärast kolme esimest evangeeliumi, mida autor tundis ja mida ta pidas vajalikuks täiendada eeskätt õpetuslikult seisukohalt.

Erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist, mis põhiosas keskenduvad Jeesuse avaliku tegevuse viimasele aastale ning kujutavad seda jätkuva teekonnana Galileast Jeruusalemma, kus «viiakse lõpule kõik see, mis prohvetid on kirjutanud Inimese Pojast» (Lk 18:31), kõneleb Johannes kolmest erinevast korrast, mil Jeesus Galileast Jeruusalemma rändas, ning kuigi on mitmeid teiste evangeeliumidega kattuvaid jutustusi, on umbes üheksa kümnendikku Johannese evangeeliumis esitatud materjalist selline, mida ei leia ülejäänud kolmest.

Laias laastus jaguneb Johannese evangeelium kaheks suureks osaks, mida võiks pealkirjastada kui «Jeesus ja maailm» (Jh 1:19–12:36) ning «Jeesus ja Tema jüngrid» (Jh 13:1–21:25). Esimese osa raamistuseks on ühelt poolt üldine sissejuhatus kogu evangeeliumile (Jh 1:1–18) ning teiselt poolt pessimistlik kokkuvõte (Jh 12:37–50), milles tõdetakse, et «ehkki Jeesus oli nende silma all teinud nii suuri tunnustähti, ei uskunud nad siiski Temasse» (Jh 12:37).

Evangeeliumi keskseks teoloogiliseks teemaks on Selle tulemine, «kes tuleb ülalt» ja «on üle kõikide» (Jh 3:31) ning kes, olles «pärit Jumala juurest», «läheb tagasi Jumala juurde» (Jh 13:3). Just siin vastanduvad teravalt [vaenulik] maailm ja Jeesuse jüngrid, kusjuures tolle vaenuliku, jumalatu maailma esindajateks on paraku eeskätt need, kes peaksid olema Jumala omad ja kelle süü on seetõttu märksa rängem kui nende oma, kes on sündinud [vaimulikult] pimedana.² Evangeeliumi proloogis väljendatakse seda sõnadega: «Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud Teda vastu.» (Jh 1:11)

Vastandiks on need, kes Ta vastu võtavad – neile «andis Ta meelevalla saada Jumala lasteks» (Jh 1:12). Nagu Jumala igavene Sõna sai lihaks, sündides inimesena siia maailma, nii sünnivad Temas need, kes «usuvad Tema nimesse», igaveseks eluks. Jumala Poeg on tulnud alla maa peale (vrd nt Jh 6:33), et maapealsed võiksid Temas saada ülendatud taevasse. Temas on «taevas avatud» (vrd Jh 1:51) ning pärast oma ülestõusmist on Jeesus läinud taevasse, Isa juurde, tagasi, et seal omadele aset valmistada (Jh 14:2).

¹ Uuemas kirjanduses on mitmeid autoreid, kes on Johannese evangeeliumi arvatava kirjutamisaja nihutanud märksa varasemaks, ajavahemikku aastast 40 kuni aastani 60.

² Vrd Jh 9:41: «Kui te oleksite pimedad, ei oleks teil pattu. Aga et te nüüd ütlete: «Meie näeme», siis jääb teie patt teile.»

Kiriku traditsioon näeb Johannese evangeeliumi ka väga sakramentaalse tekstina: selle keskmes on algusest lõpuni nii ristimine kui armulaud³, millele lisandub jüngritele pattudest lahtimõistmise meelevalla andmine pärast Jeesuse ülestõusmist (Jh 20:22j).

Vähemalt analoogiana tuletab Johannese evangeeliumi ülesehitus meelde ka vanakirikliku jumalateenistuse jagunemist katekuumenite ja usklite missaks.⁴ Esimese osa kõrgpunktiks oleks sellise vaatlusviisi puhul pimedana sündinu tervendamine (Jh 9) kui ettevalmistus ristimiseks ning Laatsaruse ülesäratamine surnuist (Jh 11) kui ristimise võrdpilt, mille kommentaariks sobivad Jeesuse poolt veidi hiljem öeldud sõnad: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nõiuv ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja. Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas, see hoiab selle igaveseks eluks. Kes tahab mind teenida, peab järgnema mulle, ja kus olen mina, sinna saab ka mu teenija.» (Jh 12:24–26) Evangeeliumi teine osa – usklite missa võrdpildina – keskendub viimasel õhtusöömaajal kõneldule ja toimunule, risti ja ülestõusmise müsteeriumile ning uuele elule, mis ulatub ajast igavikku (vrd Jh 21:22j).

Igal juhul tuleb Johannese evangeeliumi lugedes ja tõlgendades pidada meeles ühelt poolt pidevat vastuolu Jeesuse ja Tema omade ning vaenuliku, jumalatu maailma vahel, ning teiselt poolt seda, et evangeeliumis avalduvad usutõed Jeesuse, Jumala lihakssaanud Sõna kohta kõnelevad samaaegselt ka nendest, kes nagu Temagi «ei ole sündinud verest, ei liha tahtest, ei mehe tahtest, vaid Jumalast» (Jh 1:13).

Keelelisi märkuseid

Jeesus – ὁ Ἰησοῦς – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab». Osas käsikirjadest puudub siinkohal Jeesuse nimi.

Galilea – τῆς Γαλιλαίας – nimi Γαλιλαία tuleneb heebrea sõnast גליל – «piirkond».

Kaanasse – εἰς τὴν Κανὰ – nimi Κανὰ – heebrea keeles קנָה – tuleneb sõnast קנה – «roog», «kõrkjas».

Oli muutnud – ἐποίησεν – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».⁵

Kuninga ametimees – βασιλικὸς – sõna βασιλικός – «kuninga oma», «kuningale kuuluv», siin «kuninglik ametnik», «kuninga õukondlane», «kuningamees» – tuleneb sõnast – «kuningas», «valitseja» –, mille aluseks on sõna βᾶσις, mis antud kontekstis tähistab kõrgemal kohal seismist.

³ Kuigi Johannese evangeelium ei too erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist meieni Püha Õhtusöömaaja kirjeldust.

⁴ See seletaks ka – arkaandistsipliini silmas pidades –, miks Johannes ei kirjelda Püha Õhtusöömaaga.

⁵ Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või: «Meie oleme Tema poeem...»

Oli...haige – ἡσθένει – sõna ἡσθενέω tähendab «nõrk olema», «jõuetu olema», «[millekski] võimetu olema», «puuduses olema», ka «haige olema».

Kapernaumas – ἐν Καφαρναούμ – nimi Καφαρναούμ tuleneb tõenäoliselt heebrea sõnadest כפר – «küla», «asupaik», «varjupaik» – ja נחום – «lohutuse», «troost», «kaastunne» –, niisiis võiks seda tõlkida kui «lohutuse paik».

Juudamaalt – ἐκ τῆς Ἰουδαίας – nimi Ἰουδαία tuleneb nimest Ἰούδα – יהודה –, mis tähendab «ülistatu», «kiidetu».

Palus – ἠρώτα – sõna ἐρωτάω tähendab «küsimine», «nõudma», «[tungivalt] paluma», «anuma», «vannutama», siin ehk pigem «käskima», «ärgitama» või «nõutama».

Usute – οὐ μὴ πιστεύσητε – sõnasõnalt: «ei usuks [te] mitte». Sõna πιστεύω – «uskuma», «[midagi] tõeks pidama», «[milleski] veendunud olema», «[millelegi oma] usaldust panema» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Tunnustähti – σημειᾶ – sõna σημειῖν – «tunnustäht», «imetegu» – tuleneb sõnast σῆμα – «märk», «tähis».⁶

Imetegusid – τέρατα – sõna τέρας – «imetegu» – tähistab midagi erakorralist, tähelepanuväärset.

Ütleb – λέγει – sõnasõnalt: «ütleb».⁷

Issand – κύριε – κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Laps – τὸ παιδίον – sõna παιδίον on deminutiiv sõnast παῖς – «laps».⁸

Ütleb – λέγει – sõnasõnalt: «ütleb».

Sulased – οἱ δοῦλοι – sõna δοῦλος tuleneb verbist δέω – «siduma», «kinnitama», «[kellegagi] seotud olema», «[kellelegi] kuuluma» – ning tähistab pigem orja kui sulast või teenijat.

⁶ Siit on pärit ka märgiteadust tähistav sõna «semiootika».

⁷ Viimases eestikeelses redaktsioonis (ja EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus) on originaalis kasutatud oleviku ajavorm tõlgitud tihtipeale lihtminevikuks. Tegemist on väga kahetsusväärse stilistilise eksimusega, kuna oleviku kasutamine taolistes kohtades on oluline jutustuse dünaamika tajumiseks.

⁸ 1739. aasta Piiblis: «poioke».

Päeval kella ühe ajal – ὥραν ἑβδόμην – sõnasõnalt: «seitsmendal tunnil».

Palavik – ὁ πυρετός – sõna πυρετός – «tulelõõm», «palavik» – tuleneb sõnast πυρά – «tuli».

Märkas – ἔγνων – sõna γινώσκω tähendab «tundma õppima», «tunda saama», «teadma», «mõistma», «taipama», «[jätkuva, kasvava kogemuse kaudu] tunnetama».

Pere – ἡ οἰκία – sõna οἰκία tähendab «maja», «koda», ka «kodakondsed», «pere[kond]».

Sisuline analüüs

Johannese evangeeliumis kirjeldatakse seitset Jeesuse tehtud tunnustähte (vahel lisatakse neile kaheksandana Tema enda ülestõusmine surnuist). Kuna evangelist Johannes teadis enesestmõistetavalt palju rohkematest Jeesuse sooritatud imetegudest, on selge, et need seitse on valitud kindla eesmärgiga, mille kohta Johannes ütleb oma evangeeliumi lõpul: «Jeesus tegi jüngerite ees veel palju muid tunnustähti, mida ei ole sellesse raamatusse kirja pandud, aga need on kirja pandud, et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu Tema nimes.» (Jh 20:30j)

Esimene tunnustäht oli vee muutmine veiniks Kaana pulmas. Selle sündmuse tähtsust väljendab seegi, et Johannes tuletab seda meelde Jeesuse teist tunnustähte – kuninga ametimehe poja tervendamist – sisse juhatades. Selles, mis toimus Kaana pulmas, võib näha kogu lunastussündmuse sümboolset kokkuvõtet: Jumala Poeg on lihaks saades võtnud omaks inimloomuse, et see oma veres puhtaks pestuna uueks luua ja igaveseks enesega ühendada, otsekui peigmees naib mõrsja.

Johannese evangeeliumi kolmandas peatükis selgitatakse sedasama Jeesuse vestluses Nikodeemosega, ning sellest tunnistab ka Ristija Johannes, neljandas peatükis aga saab Jeesuse toodud elumuutus osaks Temaga Jaakobi allikal kohtunud samaaria naisele. Sõnades, mis Jeesus naisele ütles, võime näha vähemalt kaudset viidet ristimisele: «Vesi, mille mina talle annan, saab tema sees igavesse ellu voolavaks allikaks.» (Jh 4:14)

Kohtumine Jeesusega kinkis nii samaaria naisele kui teistele samas külas elanud inimestele tõelise õndsakstegeva usu: «Jeesuse enda sõnade tõttu hakkas Temasse uskuma veel palju enam inimesi. Aga naisele nad ütlesid: «Me ei usu mitte enam sinu kõne tõttu, vaid me oleme Teda ise kuulnud ning teame nüüd, et Tema on tõesti maailma Päästja.»» (Jh 4:41j)

Samaariast Galileasse saabudes läks Jeesus «Kaanasse, kus Ta oli muutnud vee veiniks» (Jh 4:46), ning seal tuli Tema juurde keegi kuninga ametimees, kes palus, et Ta tuleks ja teeks terveks tema suremas haige poja. See on justkui veelkordseks illustratsiooniks äsja Samaarias toimunud ja kõneldule: üks tõenäoliselt üsna noor mees või koguni poisike

on oma noorusest hoolimata suremas, nagu tegelikult kõik inimesed sõltumatult sellest, milline on nende eluiga, sest «igati, kes joob seda vett, januneb jälle» (Jh 4:13) – ainult Jeesuses võib inimene leida igavesse ellu voolava allika.

Erinevalt samaaria naisest, kes arvas esiti, et Jeesusel ei ole talle anda midagi, tuli kuninga ametimees Jeesuse juurde tõsise palve ja anumisega – kusjuures ta tuli üsna kaugelt, olles võtnud ette teekonna Kapernaumast Kaanasse. Ometi sai temagi Jeesuselt esmalt üsna tõreda vastuse: «Te usute mind ainult siis, kui näete tunnustähti ja imetegusid.» (Jh 4:48) Õigupoolest tuleks Jeesuse sõnad tõlkida teisiti, kuna 1989. aasta Uus Testament ja seda järgiv 1997. aasta redaktsioon on neid pisut pehmendanud. Sõnasõnaline tõlge oleks: «Kui te ei näeks tunnustähti ja imesid, ei usuks te mitte!»

Jeesuse etteheide võib tunduda kummalisena, koguni ülekohtusena, sest kuninga ametimees väljendab ju üsna selgelt usku Jeesuse võimesse tema poeg terveks teha. Veelgi kindlamalt näitavad seda usku järgnevad sõnad: «Issand, tule alla, enne kui mu laps sureb!» (Jh 4:49) Jeesuse tõredat vastust aitab mõista see, kui võrdleme tolle mehe käitumist samasuguses olukorras olnud Kapernauma väeülemaga, kes vastas Jeesuse ettepanekule tulla ja ta sulane terveks teha: «Ei, Issand, ma ei ole seda väärt, et Sina mu katuse alla tuleksid. Ütle ainult üks sõna ja mu teener paraneb!» (Mt 8:8)

Kuninga ametimehe usk, et Jeesusel on võime haigeid terveks teha, ei ole võrreldav Kapernauma väeülemaga usuga Jeesuse isiklikku meelevalda teha kõike, mida Ta iganes heaks arvab – usuga mitte ainult sellesse, mida Jeesus suudab teha, vaid usuga Jeesusesse endasse, s.t sisuliselt Tema jumalikkusesse. Kapernauma väepealikul ei olnud vaja näha tunnustähti ega imesid, talle piisas teadmisest, kes Jeesus on – Kaanas Jeesuse juurde tulnud kuningamees aga tahtis näha, samamoodi, nagu pärast Jeesuse ülestõusmist apostel Toomas, kellele Jeesus pidi etteheitvalt ütleva: «Kas sa usud seepärast, et sa oled mind näinud? Õndsad on need, kes ei näe, kuid usuvad.» (Jh 20:29)

Veel kord, et oleks täiesti selge: küsimus pole mitte selles, kas uskuda, et Jeesus võib teha imet vaid kohapeal olles või on Ta suuteline tegema imesid, näiteks tervendama haigeid ka eemalt, vaid selles, kes Jeesus on ning kas Temasse usutakse kui sellesse, kes Ta tõeliselt on – kui inimeseks saanud Jumala Pojasse, lihaks saanud Sõnasse, kelle läbi kõik on loodud ja kelles on inimeste juurde tulnud kõigeväeline Jumal ise, «täis armu ja tõe» (Jh 1:14).

Kas see oli meeleheide, mis pani oma poja pärast mures oleva isa otsekui viimsest õlekõrrest kinni haarates Jeesuse sõna uskuma, või Jeesusest õhkuv eriline meelevald, mis kustutas kõik tema kahtlused, aga pärast seda, kui Jeesus oli talle öelnud, et tema poeg elab, asus ta pikemalt kõhklemata tagasiteele: «Ja inimene uskus sõna, mis Jeesus talle ütles, ning läks.» (Jh 4:50) Temas oli leidnud aset muutus, mis oli veelgi võimsam ja tähtsam kui see, mis sündis samal hetkel tema pojaga.

Kui mees oli alles poolel teel, tulid talle vastu tema orjad, kes ütlesid talle, et ta poeg elab. Seda, et ta oli just poolel teel, me teame selle järgi, mida orjad vastasid ametimehe küsimusele selle kohta, millal poeg oli paranema hakanud: ««Eile päeval kella ühe ajal lahkus temast palavik.» Nüüd märkas isa, et see oli juhtunud täpselt sel ajal, mil Jeesus oli talle öelnud: «Sinu poeg elab!»» (Jh 4:52j) See on oluline mitte ainult faktilise täpsustusena, vaid ka sümboolselt: poiss tõusis kindlast surmast ellu küll samal tunnil, kui Jeesus seda tema isale ütles, ent Kapernauma ja Kaana vahelist vahemaad ning selle läbimiseks Johannese kirjelduse järgi kuluvat aega silmas pidades on siin taustal veel üks «tund» – see tund, mille pärast Jeesus oli tõeliselt tulnud ning mille sisuks on Tema lunastav ristsurm ja Ta ülestõusmine kolmandal päeval.⁹

Nagu öeldud, ei olnud poja tervekssaamine ainus ega suurim imetegu, mille Jeesus tol korral sooritas – veelgi imelisem oli kuninga ametimehele tõelise, eluandva, õndsakstegeva usu kinkimine. Ja mitte ainult talle, vaid tervele tema kojale, s.t nii tema perele kui teistele kodakondsetele. Jumala Poeg ei saanud inimeseks mitte pelgalt selleks, et haigeid terveks teha, januseid joota ja näljaseid toita, vaid selleks, et kinkida janustele eluvett ja näljastele taevaleiba ning et need, kes Tema sõna kuulevad ja Temasse usuvad, läheksid surmast üle ellu: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kes kuuleb minu sõna ja usub Teda, kes minu on saatnud, sellel on igavene elu, ning ta ei lähe kohtu alla, vaid on läinud surmast ellu.» (Jh 5:24)

See oli teine tunnustäht, mille Jeesus Galileas tegi – kuigi Ta ise «tunnistas, et prohvetist ei peeta lugu Ta oma kodukohas» (Jh 4:44). Seegi märkus pole juhuslik ega seotud üksnes Galileaga, vaid tegemist on meeldetuletusega Johannese evangeeliumi alguses öeldust: «Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud Teda vastu. Aga kõigile, kes Tema vastu võtsid, andis Ta meelevalja saada Jumala lasteks, neile, kes usuvad Tema nimesse.» (Jh 1:11j) Me ei tea, kui «oma» oli too kuninga ametimees – kas tegemist oli juudi, roomlase või kreeklasega. Kuna Galilea oli nelivürst Heroodese valitsuse all, võis olla tegemist juudiga, kelle esialgne pigem uskmatusse kalduv äärmiselt ebatäiuslik usk Jeesusesse (kui imetegijasse) vastandub sel juhul iseäranis teravalt Kapernauma paganast väepealiku usule Jeesusesse kui sellesse, kellel on jumalik meelevald.

Jeesus ei sulge mitte kellegi ees võimalust pöörduda, Temasse uskuda, Ta vastu võtta ja Jumala lapseks saada – Ta ei ole ju tulnud maailma üle kohut mõistma, vaid selleks, et «maailm Tema läbi päästetaks» (Jh 3:17). Kapernaumast oma haige poja pärast Kaanasse Jeesuse juurde tulnud kuninga ametimees sai koos terve oma perega mõõtnatult rohkem, kui ta oskas loota ja paluda: talle kingiti usk Jeesusesse Kristusesse kui Jumala Pojasse, ja elu Tema nimes.

⁹ Kuninga ametimees asus kodu poole teele esimese päeva varajasel pärastlõunal ja teisel päeval kohtus ta talle vastu tulnud orjadega, kes olid temaga samal ajal teele asunud, et tuua talle rõõmustav teade poja paranemisest – ning see tähendab, et koju oma surmast päästetud poja juurde pidi mees jõudma kolmandal päeval.

Jutluseks

Kahekümne teise Nelipühale järgneva pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Usuvõitlus». Teemat selgitatakse nõnda: «Kristlase elu juurde kuulub usuvõitlus – sisemine võitlus Jumala usaldamise eest. Jeesuse õpetuses ja Tema lunastustöös on meile ilmutatud kõik õndsuseks vajalik. Selle läbi kinnitab Jumal oma ustavust ja armastust inimese vastu. Enam suuremat tunnustähte kui Jeesus Kristus meile ei anta. Jumalat usaldades ja Kristuse eeskujul järgi elades saavad¹⁰ kristlased maa soolaks ja valguseks – tõsiselt võetavaks tunnustäheks otsijatele ja kahtlejatele.»

Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks kas lõiguke prohvet Jesaja raamatus (Js 33:20–22) seisvast Jumala töotusest Jeruusalemmale, et Ta annab andeks tema süü ning päästab ja taastab oma rahva, või sarnane kinnitus prohvet Jeremija raamatus (Jr 3:14–15), kus Issand kutsub oma taganenud lapsi pöörduma ning lubab neile kinkida karjased oma südame järgi.

Esimese lugemisaasta Epistlikus on kas apostel Pauluse kinnitus (Rm 1:16–17), et Ta ei häbene evangeeliumi, mis on «Jumala vägi päästeks igaühele, kes usub», või sellesama apostli manitsus (Ef 6:10–18) saada «vägeväks Issandas ja Tema tugevuse jõus», pidades meeles, et meil ei tule «võidelda inimestega, vaid meelevaldade ja võimudega, selle pimeduse maailma valitsejatega, kurjade taevaaluste vaimudega», ning et selles võitluses me suudame kuradi salanõudele vastu panna üksnes siis, kui meil on üll Jumala sõjavarustus, mille hulgas on tähtsal kohal usk kui kilp, mille abil me kustutame «kõik kurja põlevad nooled».

Nii Evangeelium kui teised pühakirjalugemised kõnelevad usust, ent nende keskmes ei ole mitte inimene oma usuotsuse või -teoga, vaid Jumal, kes äratas inimeses usku vastusena talle kingitud armule. Kapernauma kuninglikul ametimehel oli teatav usk Jeesuse võimesse haigeid terveks teha, ent tal ei olnud õndsakstegevat usku – usku sellesse, et Jeesus Kristus on Jumala Poeg ja et neil, kes Temasse usuvad ja Ta vastu võtavad, on Tema nimes igavene elu. Selle usu anni osaliseks sai too mees Jeesuse sooritatud tunnustähe tulemusena, nii et mitte ainult tema suremas haige poeg, vaid ka tema ise koos kogu oma perega võis minna surmast ellu. Mitte kuninga ametimehe usk ei toonud esile imet, mille Jeesus tegi, vaid Jeesuse tehtud ime ja Tema seeläbi avalikuks saanud jumalikkus tõid kuninga ametimehes esile õndsakstegeva usu.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Pärast seda, kui Jeesus oli veetnud mõne aja Jeruusalemmas ja Juudamaal ning andnud nii templit puhastades kui esmalt Nikodeemose ja seejärel samaaria naisega vesteldes mõista, milleks Ta on tulnud – selleks, et anda inimestele võimalus

¹⁰ Siin on hädavajalik parandada: kristlased mitte ei saa maailma soolaks ja valguseks, vaid kristlane saab olla ainult see, kes on maa sool ja maailma valgus.

Temasse uskudes, Tema kui tõelise valguse juurde tulles ja Teda vastu võttes pääseda hukatusest ning pärida igavene elu –, naases Ta Galileasse ja peatus Kaanas, kus Ta oli teinud oma esimese tunnustähe. Sealsamas Kaanas tegi Jeesus nüüd ka teise tunnustähe, tervendades Tema juurde tulnud kuninga ametimehe suremas haige poja.

2. Ametimees tuli Jeesuse juurde Kapernaumast. See, et ta oli võtnud ette päris pika ja vaevanõudva teekonna, näitab, et ta oli Jeesusest kuulnud ning tal oli teatav usk Jeesuse võimesse tema haige poeg terveks teha ja surmast päästa. Nii Ta Jeesusele ütleski: «Issand, tule alla, enne kui mu laps sureb!» Jeesus vastas mehele ootamatult tõredalt: «Te usute mind ainult siis, kui näete tunnustähti ja imetegusid.» See kõlab kui mehe uskmatuse sõitlemine, kuigi, nagu öeldud, too mees päris kindlasti uskus Jeesuse võimesse haigeid terveks teha. Aga tuleb välja, et mitte sellist usku ei oodanud Jeesus inimestelt – mitte usku sellesse, et Tal on võime teha imetegusid, vaid usku sellesse, kes Ta on: Jumala Poeg, inimeseks saanud Jumal, kes ei ole tulnud tooma inimestele mitte vaid paratamatult ajutist abi siin elus, vaid pääsemist hukatusest ja igavest elu.
3. Jeesus ei läinud kuninga ametimehe kotta, aga ei jätnud teda ka aitamata. Ta ütles: «Mine, sinu poeg elab!», ning ametimees läks. Miski oli temas äratanud tõelise usu – usu sellesse, et Jeesuse sõna on tõde ning Tal on meelevald, mida ei saa mõista kuidagi teisiti kui jumalikuna. Jeesuse sõna uskumisest peab saama uskumine Temasse kui Jumala Sõnasse, kes on saanud lihaks, Jumala Pojasse, kes on saanud inimeseks. Usust sellesse, et Jeesuse sõna on tõde ning sellele toetudes teele asudes leiame surija asemel eest elava, peab saama usk sellesse, et Jeesus ise on Tee ja Tõde ja Elu ning Teda vastu võttes ja Temasse jäädes me oleme juba läinud surmast ellu. Jeesus ei tervendanud surmahaigusest mitte ainult kuninga ametimehe poega, vaid ka tema enda ja kogu tema pere – patu (ja uskmatuse) haigusest, mille tulemuseks on igavene surm ja hukatus. Sedasama tahab Ta kinkida meile kõigile: pääsemist surmast ja hukatusest ning igavest elu Tema nimes.